

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра **_Фінансового менеджменту та фондового ринку**

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності
072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійна програма
Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування
на тему: «Фінансові результати комерційного банку»

Виконавець:

студент ЦЗФН

Стоянов Владислав Миколайович

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Лапіна Ірина Сергіївна

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Позитивний фінансовий результат виступає своєрідним індикатором та критерієм успішності управління комерційним банком. Отриманий прибуток комерційного банку безпосередньо пов'язаний з його ефективною діяльністю. Зростання прибутку велике значення має як для самого банку як фінансової основи самофінансування їх діяльності, так і для його вкладників, тому що є запорукою їх фінансового добробуту. Також в отриманні позитивного фінансового результату банку зацікавлена держава, бо сплачена банком сума податку на прибуток є джерелом доходів бюджету.

Прибуток характеризує стійкість банківської установи. Він необхідний для створення адекватних резервних фондів, стимулювання персоналу і керівництва до розширення та вдосконалення операцій, скорочення витрат і підвищення якості послуг, що надаються, і, зрештою, для успішного проведення наступних емісій і відповідно збільшення капіталу, який дає змогу розширити обсяги і поліпшувати якість наданих послуг. Важливу роль відіграє розробка стратегії забезпечення ефективності діяльності банку.

Таким чином, прибуток забезпечує інтереси держави, клієнтів та персоналу банків. Але на сучасному етапі, тобто в умовах економічної кризи, більшість банків зіткнулася з проблемою отримання від'ємного фінансового результату.

Тому дослідження щодо формування доходів і витрат банківської установи як основних чинників впливу на обсяг отриманого банком прибутку є досить актуальними та потребують подальшої конкретизації як необхідна умова забезпечення реальних конкурентних переваг банку на ринку банківських послуг та ефективності його діяльності саме в умовах економічної кризи.

Проблеми прибутковості та забезпечення ефективності діяльності банківської установи активно досліджуються світовою економічною наукою. Серед українських науковців дослідженню окремих питань формування та розподілу прибутку банківської діяльності присвячені праці вітчизняних економістів: Бланка І.О., Василика О.Д., Грушка В.І., Даниленка А.І., Заруби О.Д., Ковальчука Т.Т., Костіної Н.І., Лукінова І.І., Мороза А.М., Нестеренка В.П., Опаріна В.М., Пересади А.А., Черваньова Д.М. та інших.

Багато праць присвячено проблематиці прибутковості комерційних банків зарубіжними вченими, а саме роботи Лівшиця А.Я., Шамхалова Ф.І., Михасюка І.Р., Пікулькіна В.А., Кулієва Т.А, Роуза П., Полфремана Д., Ціммера К., Бонна Й. та інших вчених.

Незважаючи на значну кількість праць питання аналізу динаміки на оцінки ефективності фінансових результатів потребує подальшого дослідження. Недостатньо висвітленою залишається низка питань забезпечення позитивного фінансового результату банку в складних економічних умовах. Одне з найважливіших та складних завдань, що постає у сфері фінансової діяльності перед менеджерами банку, полягає в пошуку

нових шляхів забезпечення позитивного фінансового результату комерційних банків.

Значимість зазначених проблем, необхідність їх вирішення та актуальність викладених аспектів обумовили вибір теми кваліфікаційної роботи, визначили мету, завдання і напрями дослідження.

Метою дослідження є дослідження теоретичних та практичних аспектів формування фінансових результатів комерційного банку.

Завдання дослідження:

- з'ясувати економічну сутність фінансових результатів комерційного банку;
- розглянути основні чинники аналізу фінансових результатів комерційного банку;
- розглянути фактори, що впливають на фінансовий результат комерційного банку;
- дати характеристику комерційного банку АТ «ПУМБ»;
- провести аналіз фінансово-економічної діяльності комерційного банку АТ «ПУМБ»;
- проаналізувати фінансові результати комерційного банку АТ «ПУМБ»;
- оцінити фінансові результати банку з використанням методики факторного аналізу загальних показників прибутковості банку;
- провести прогнозування фінансових результатів АТ «ПУМБ» за допомогою регресійного аналізу;
- обґрунтувати напрями підвищення ефективності формування фінансових результатів комерційного банку.

Об'єктом дослідження виступають процеси управління фінансовими результатами комерційних банків.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні основи формування фінансовими результатами комерційних банків.

Методи дослідження. У роботі використано сукупність методів наукового пізнання, комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження: діалектичний, аналітичний, економіко-статистичні методи. Крім того, використовувались методи системного та структурного аналізу, порівняльний та інші.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові документи, що регулюють банківську систему України, нормативні акти та статистичні дані Національного банку України, наукові праці провідних вітчизняних і зарубіжних учених, періодичні видання, інтернет-ресурси, статистичні показники діяльності банків України, фінансова звітність АТ «ПУМБ» за 2016–2020 рр.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 75 сторінок, включаючи 18 таблиць, 9 рисунків, 3 додатка і список використаної літератури із 63 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні засади формування фінансових результатів комерційного банку»* визначено теоретичні засади формування фінансових результатів комерційним банком. Визначена економічна сутність фінансових результатів комерційного банку. Вивчені фактори, що впливають на фінансовий результат комерційного банку.

У другому розділі *«Аналіз фінансових результатів комерційного банку (на прикладі АТ «ПУМБ»)»* охарактеризована діяльність комерційного банку АТ «ПУМБ» на ринку банківських послуг України. Проведено аналіз основних показників діяльності банку АТ «ПУМБ». Досліджені особливості формування фінансових результатів комерційного банку та проведена їх оцінка з використанням методики факторного аналізу загальних показників прибутковості банку.

У третьому розділі *«Шляхи покращення формування фінансових результатів комерційного банку»* розглядається зарубіжний досвід підвищення прибутковості комерційних банків. Також надані основні напрямки підвищення ефективності формування фінансових результатів комерційного банку АТ «ПУМБ».

ВИСНОВКИ

Ефективне функціонування національної економіки, її розвиток разом з постійним зростанням добробуту населення не уявляється можливим без вирішення завдань забезпечення ефективного функціонування банківської системи та її основних елементів – комерційних банків.

В першому розділі роботи було представлено теоретичні засади формування фінансових результатів, розглянуті підходи до тлумачення самих термінів «прибуток» та «прибутковість».

Результати проведеного дослідження підтверджують, що фінансовий результат залежить від прибутковості роботи банку, що в свою чергу є результатом ефективної взаємодії кожного компонента системи організації сучасного комерційного банку. Зазначено, що доходи, витрати і прибуток є основними чинниками аналізу фінансових результатів комерційного банку. Було здійснено комплексне дослідження факторів, що впливають на фінансовий результат комерційного банку.

В практичній частині роботи було досліджено та проаналізовано практичну діяльність комерційного банку з допомогою комплексного аналізу в аспекті прибутковості його діяльності.

Перший Український Міжнародний Банк (ПУМБ) — український комерційний банк, заснований у грудні 1991 року, з головним офісом у Києві. Входить до десятки найбільших банків України, загальні активи, станом на січень 2021 року, становили 75,3 млрд грн. Діяльність банку зосереджена на комерційних, роздрібних та інвестиційно-банківських операціях.

Всеукраїнська регіональна мережа ПУМБ нараховує 160 точок продажів, банк обслуговує 1,5 млн приватних та більше 20 тисяч корпоративних клієнтів. ПУМБ є учасником об'єднаної банкоматної мережі «Радіус», яка разом із банками-партнерами нараховує 4 тисячі банкоматів по всій території України.

Аналіз фінансових результатів комерційного банку АТ «ПУМБ» дає змогу стверджувати, що на сьогодні АТ «ПУМБ» є прибутковою фінансовою установою.

В рамках розвитку методики комплексного аналізу нами використана модель проведення факторного аналізу як основи системи оцінки ефективності та раннього реагування. При цьому, враховується вплив максимально можливої і доцільної кількості факторів, які розкривають природу формування того чи іншого значення прибутковості банку, дають можливість максимально ефективно, миттєво реагуючи на зміни зовнішнього та внутрішнього середовищ, керувати ефективною діяльністю банку. Модель проведення факторного аналізу показників фінансових результатів дозволяє простежити формування показника прибутковості від самого верхнього рівня до самого нижнього, навіть до кожної банківської трансакції (проводки), чи кожного окремого клієнта чи документа.

У процесі дослідження було проведено аналіз впливу певних факторів на прибуток банку та розроблено модель формування прибутку банку. Основними факторами визначено зміну розміру статутного капіталу банку, рівень дохідності активів, мультиплікатор капіталу та рівень рентабельності доходу. Проаналізовано, на скільки кожен з факторів вплинув на прибуток банку у кожному із періодів.

В 2019 році ключовими факторами, що призвели до зростання прибутку на 595209 тис грн. стали зростання ефективності використання активів, збільшення рентабельності доходу та розміру власного капіталу. В 2020 році основними факторами, за рахунок яких прибуток незначно збільшився на 4376 тис. грн. стали зниження ефективності використання активів та зниження рентабельності доходу. За три роки прибуток зріс на 599585 тис. грн., в основному за рахунок збільшення розміру власного капіталу.

В роботі виділено такі основні напрямки підвищення ефективності формування фінансових результатів комерційного банку:

1. Загальне зростання групи активів, що приносять процентний дохід та зростання власного капіталу, насамперед правильне проведення зваженої маркетингової і процентної політики, наслідком цього стане підвищення числа банківських вкладників.

2. Збільшення питомої ваги доходних активів в сукупних активах.

3. Зміна загального рівня процентної ставки по активних операціях банку.

4. Зміна структури портфелю доходних активів, тобто підвищення питомої ваги ризикових кредитів в кредитному портфелі банку, наданих під високі проценти.

5. Забезпечення зростання непроцентних доходів, а саме приділення більшої уваги доходам від надання послуг «небанківського» характеру,

оптимізація пасивів, зменшення загально адміністративних витрат, зменшення витрат на створення банківської послуги, що дасть змогу знизити її ціну.

6. Зменшення витрат на створення банківської послуги дає відповідно знизити її ціну.

7. Правильне управління активами і пасивами банку, а також ризиками.

8. Управління ризиком процентних ставок:

Таким чином, прибутковість діяльності – це основна мета функціонування банківських установ. Отримуючи дохід, потрібно витратити певні кошти для досягнення якнайкращого результату. Банку потрібно зменшувати витрати, які мають значну частку в обсязі непроцентних витрат, але робити це необхідно без шкоди для своєї діяльності. Так, недоцільно занадто скорочувати загально адміністративні витрати та витрати на персонал, потрібно зосередити зусилля на зменшенні штрафів, пені, непередбачених витрат тощо.

Сьогодні стратегічною метою банків у посткризових умовах є забезпечення фінансової стабільності та надійності, підтримання власного капіталу на необхідному рівні для здійснення статутної діяльності, мінімізація ризиків, які виникають в діяльності банку, та максимізація прибутку.

Для вітчизняних банків виживання – основна мета прогнозування. Та оскільки більшість менеджерів прагне більшого, ніж просто вижити, є й серйозніші причини для планування: максимізація курсу акцій або частки банку на відповідному ринку, завоювання лідерства, створення нових продуктів і технологій. Комерційним банкам доцільно розробляти стратегію забезпечення ефективності діяльності банку з метою посилення своїх позицій на грошово-кредитному ринку, зниження ризиків, а також проводити необхідну оптимізацію джерел формування доходів та мінімізацію витрат.

АНОТАЦІЯ

Стоянов В. М. «Фінансові результати комерційного банку»
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності
«072 Фінанси, банківська справа та страхування»
за освітньо-професійною програмою
Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування
Одеський національний економічний університет, м. Одеса, 2021 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження виступають процеси управління фінансовими результатами комерційних банків. Предметом дослідження є теоретичні та практичні основи формування фінансовими результатами комерційних банків.

У роботі розглядаються теоретичні засади формування фінансових результатів діяльності комерційного банку.

Проведено аналіз фінансово-економічної діяльності комерційного банку АТ «ПУМБ». Більш детально проаналізовано фінансові результати цього банку. Проведена оцінка фінансових результатів банку з використанням методики факторного аналізу загальних показників прибутковості банку.

Запропоновано шляхи покращення формування фінансових результатів діяльності комерційного банку АТ «ПУМБ».

Ключові слова: комерційний банк, фінансові результати банку, процентні доходи та витрати, комісійні доходи та витрати, прибуток банку, факторний аналіз, рентабельність.

ANNOTATION

Stoyanov V.M. "Financial results of a commercial bank"
qualification work for a bachelor's degree in the specialty
"072 Finance, Banking and Insurance"
according to the educational and professional program
Finance, financial management and insurance
Odessa National Economic University, Odessa, 2021

The bachelor's thesis consists of three sections. The object of the study are the processes of managing the financial results of commercial banks. The subject of research is the theoretical and practical foundations of the formation of financial results of commercial banks.

The paper considers the theoretical foundations of the formation of financial results of a commercial bank.

An analysis of the financial and economic activities of the commercial bank JSC "FUIB". The financial results of this bank are analyzed in more detail. An assessment of the bank's financial results using the method of factor analysis of general indicators of bank profitability.

Ways to improve the formation of financial results of the commercial bank JSC "FUIB" are proposed.

Keywords: commercial bank, financial results of the bank, interest income and expenses, commission income and expenses, bank profit, factor analysis, profitability.